

Gadki z psem

Scenariusz zajęć dla dzieci w wieku przedszkolnym
z zakresu profilaktyki wykorzystywania seksualnego

Autor: Katarzyna Seidel

Konsultacja: Joanna Marszał-Kotas, Marta Skierkowska

GADKI – proste rozmowy na ważne tematy
Program wzmacniania bezpieczeństwa dzieci
– grupa wiekowa 4-7 lat

Informacja dla osoby realizującej zajęcia:

Poniższe zajęcia edukacyjne dla dzieci stanowią element wzmacniania bezpieczeństwa dzieci „GADKI”. Scenariusz stanowi uzupełnienie i rozwinięcie zagadnień, przekazywanych w filmie animowanym „GADKI” oraz materiałów edukacyjnych dla rodziców/opiekunów (gadki.fdds.pl).

Punktem wyjścia dla omawianych w scenariuszu zagadnień jest akronim GADKI. Poszczególne litery akronimu wyznaczają kolejne zasady, przydatne w edukacji dla bezpieczeństwa i profilaktyce przemocy.

G – gdy mówisz „nie”, to znaczy „nie”,

A – alarmuj, gdy potrzebujesz pomocy,

D – dobrze zrobisz, mówiąc o tym co cię niepokoi,

K – koniecznie pamiętaj, że Twoje ciało należy do ciebie,

I – intymne części Twojego ciała są pod specjalną ochroną.

Zajęcia „GADKI” (z użyciem filmu animowanego o tym samym tytule) mogą stanowić samodzielną aktywność lub działanie uzupełniające dla innych zajęć profilaktycznych. Pozwalają na wprowadzenie grupy do poruszanych zagadnień, a także pomagają zidentyfikować tematy wymagające głębszego omówienia z dziećmi.

Cele zajęć:

- Rozpoznawanie trudnych i zagrażających dzieciom sytuacji
- Podstawy reagowania w sytuacjach trudnych

- Omówienie zagadnienia „bezpiecznej osoby”, do której dziecko może zwrócić się o pomoc

Uwaga: zarówno zajęcia, jak i sam film animowany „GADKI” nie stanowią gwarancji pełnej ochrony dzieci biorących udział w lekcji przed potencjalnym krzywdzeniem, a jedynie mogą zwiększać świadomość dzieci i ich otoczenia nt. sytuacji trudnych i sposobów reagowania na nie.

CZAS TRWANIA:

Cały blok zajęć dla dzieci w przedziale 4-7 zaplanowany jest na 30-40 minut. W przypadku dzieci młodszych (4-5 lat) można podzielić blok na dwie części, jednak bardzo dużo zależy od specyfiki grupy, jej dojrzałości poznawczej i emocjonalnej a także doświadczenia nauczyciela. Przy podziale zajęć na dwa bloki drugą część warto poprzedzić przypomnieniem zasad przedstawionych w pierwszej, np. w formie wspólnego okrzyku (GADKI!) lub kalamburów. Innym elementem, który przypomni dzieciom treści z pierwszego bloku będzie **połączenie omawianych zasad z prostymi gestami**, które dzieci łatwo odtworzą.

Przykłady gestów:

„G – gdy mówisz <NIE>, to znaczy <NIE>” – wzięcie się pod bok i groźne kiwanie palcem wskazującym na boki.

„A – alarmuj, gdy potrzebujesz pomocy” – zrobienie trąbki z dłoni i przyłożenie jej do ust.

„D – dobrze zrobisz, mówiąc o tym co cię niepokoi” – dwie wyciągnięte dłonie zwrócone ku sobie „rozmawiają”: jedna mówi, a druga „potakuje”.

„K – koniecznie pamiętaj, że Twoje ciało należy do ciebie” – gest tulenia i „lulania” własnego ciała.

„I – intymne części Twojego ciała są pod specjalną ochroną” – skrzyżowane przedramiona na wysokości klatki piersiowej, wnętrze dłoni zwrócone na zewnątrz.

Gesty powtarzamy za każdym razem, kiedy kończymy omawianie kolejnej zasady.

Materiały potrzebne do zajęć:

- *rekwizyty kojarzące się z psem: smycz, kostki, smakołyki, etc.*
- piłeczki, klocki lub fiszki/karteczki w kolorach zielonym i czerwonym; jedna sztuka czerwona i jedna zielona dla każdego z dzieci
- *kolorowanki i karty pracy ze strony gadki.fdds.pl.*

QR z informacją dla prowadzącego (video/audio z krótką instrukcją):

QR z materiałami do pobrania i przekazania rodzicom po zajęciach:
[ulotka *młodsze dzieci*]

Przebieg zajęć:

Osoba prowadząca: Dzisiaj chciałabym, abyście poznali kogo wyjątkowego. Przedstawię wam tę postać w formie zagadki. Teraz będę wyciągać z mojej torebki różne przedmioty, a wy spróbujcie pomyśleć i powiedzieć... do kogo należą?

(Osoba prowadzący wyciąga z torby kolejno: gumową zabawkę - gryzak, torebkę po psich smakołykach, szelki spacerowe, kostki do gryzienia, smycz.)

Osoba prowadząca: Oczywiście! Chodzi o psa! Czy ktoś z Was ma w domu pieska? Jak się nazywa? A może pies mieszka u waszych dziadków albo innej rodziny? Jakiego jest koloru? Czy jest duży czy mały?

(Komentarz: powyższa rozmowa ma charakter aktywizujący grupę. Bohaterem rozmowy są psy w ogólności, które najczęściej u wielu ludzi budzą pozytywne skojarzenia.)

Osoba prowadząca: Pies, którego dzisiaj poznacie, to naprawdę niezwykły pies. Jest to pies, który zna się na bezpieczeństwie!

(Osoba prowadzący pokazuje dzieciom postać z początku filmu na ekranie lub tablicy.)

Osoba prowadząca: Miły, prawda? Ten niezwykły pies nazywa się ... (np. Azor).

(Komentarz: powyższą kwestię można uzupełnić o wspólne wymyślanie imienia psa, szczególnie dotyczy to grup, w których dzieci potrzebują więcej działań aktywizacyjnych. Zabawę w nazywanie psa można pominąć, szczególnie kiedy mamy do czynienia z grupą, w której często dochodzi do konfliktów lub dysponujemy mniejszą ilością czasu.)

Osoba prowadząca: Za chwilę Azor opowie Wam o zasadach dotyczących bezpieczeństwa. Jednak najpierw zapytam Was o kilka rzeczy:

Co to właściwie znaczy, że ktoś jest bezpieczny? *(Propozycje dzieci.)*

Co jest niebezpieczne? *(Propozycje dzieci.)*

Czy na przykład burza, taka z piorunami, jest niebezpieczna?

A jeśli taka burza szaleje za oknem, a my siedzimy w ciepłym mieszkaniu i czytamy bajki, to jesteśmy jednak bezpieczni? Czy na przykład szybko jadący samochód jest niebezpieczny? *(Odpowiedzi dzieci.)*

Ale kiedy idziemy ulicą z mamą albo tatą za rękę, a obok jest ulica – to czy jesteśmy bezpieczni?

No właśnie – mimo tego, że zdarzają się niebezpieczne sytuacje, my możemy czuć się bezpieczni!

Osoba prowadząca: Teraz obejrzymy początek naszego filmu z Azorem.

(Osoba prowadzący puszcza dzieciom wstęp oraz pierwszą zasadę: G – gdy mówisz „nie” to znaczy „nie”. Fragment między 0.00-1.19.)

Osoba prowadząca: Co ważnego powiedział nam Azor? Tak, powiedział bardzo ważną rzecz: że kiedy czegoś nie chcemy to mamy prawo powiedzieć „nie”. A kto z Was zapamiętał w jakich sytuacjach możemy albo nawet powinniśmy powiedzieć „nie”?

(Propozycje dzieci.)

Osoba prowadząca: Azor powiedział, że kiedy ktoś namawia nas lub każe nam zrobić coś czego nie chcemy możemy powiedzieć „nie”. Ktoś zachęca was, żebyście gdzieś poszli, pojechali lub coś zrobili, a waszych rodziców albo bliskich osób dorosłych nie ma w pobliżu. Nie możecie spytać ich o zgodę. Co zrobicie? Powiedzcie „NIE”. **Spróbujemy trochę poćwiczyć to, kiedy warto a nawet trzeba powiedzieć „NIE”?**

(Osoba prowadzący rozdaje dzieciom pomoce PIŁECZKI/KLOCKI/FISZKI/KREDKI. Każde dziecko dostaje dwa przedmioty – jeden czerwony a drugi zielony.)

Osoba prowadząca: Czy każdy mocno trzyma swoje piłeczki (lub inny przedmiot)? Świetnie. Teraz opowiem wam króciutkie historyjki, a wy zadecydujecie czy sytuacja w historyjce jest bezpieczna czy nie. Jeśli uważacie, że można zgodzić się na propozycję z historyjki – podnieście zieloną piłeczkę (lub inny przedmiot). Jeśli uznacie, że trzeba odmówić – podnieście piłeczkę (lub inny przedmiot) w kolorze czerwonym. To jak, gotowi?

Ćwiczenie i rozmowa: ok. 10 minut.

(Komentarz: Po każdej historyjce osoba prowadząca powinna zatrzymać zabawę i zapytać dzieci o przyczyny ich decyzji i wyjaśnić ewentualne wątpliwości.)

- Jesteś na chwilę sam przed swoim domem albo na klatce schodowej. Spotykasz sąsiadkę, która wita się z tobą i proponuje wizytę w mieszkaniu, żeby poczęstować cię kawałkiem ciasta. Nie ma z tobą rodziców.
- Koleżanka z grupy prosi by stanąć z nią w parze.
- Starszy kuzyn chce pokazać ci film. Mówi że jest on tylko dla dorosłych.
- Pan od tańców chce pomóc ci się przebrać po zajęciach, mimo że doskonale potrafisz zrobić to samemu.
- W przedszkolu kolega chce wejść z tobą do toalety.
- Koleżanka lub kolega chce bardzo mocno cię przytulić, ale ty nie masz teraz ochoty na przytulanie.
- W parku podchodzi do ciebie pani, której nie znasz i chce zrobić ci zdjęcie.

Osoba prowadząca: (podsumowuje)

Widzę że całkiem dobrze rozumiecie pierwszą zasadę. Powtórzmy ją sobie wspólnie: Gdy mówisz „nie”, to znaczy „nie”.

Osoba prowadząca: A teraz posłuchajcie kolejnej zasady, o której opowie nam Azor.

(Osoba prowadząca puszcza dzieciom drugą zasadę: „**A – alarmuj, gdy potrzebujesz pomocy**”. Fragment 1.10 - 2.21.)

Osoba prowadząca: Pies przedstawił nam ważną zasadę: A jak alarmuj, gdy potrzebujesz pomocy. Co to znaczy „alarmować”? Tak, to znaczy na przykład wołać „na pomoc!”, głośno krzycząc zadzwonić do rodziców lub innej bliskiej osoby. Alarmować można też całkiem cicho. To prawda! Jak myślicie, jak takie „ciche” alarmowanie może wyglądać? Na przykład w niektórych sytuacjach możecie zwrócić się do osoby dorosłej i powiedzieć zupełnie cicho „**potrzebuję Pani/Pana pomocy**”. Kiedy takie alarmowanie sprawdzi się najlepiej? Na przykład w miejscach, w których głośny krzyk może wtopić się w ogólny hałas. W jakich sytuacjach możemy alarmować po cichu? (Propozycje dzieci.)

Tak, na przykład w supermarkecie albo w mieście, gdzie panuje duży tłok, a wy zgubiliście rodzica którego trzymaliście za rękę.

Osoba prowadząca: A co możemy zrobić, kiedy chcemy kogoś **głośno** zaalarmować? Co najlepiej krzyknąć. Macie pomysł? **Pomocy, ratunku** – sprawdzi się najlepiej. Możemy wołać mamę, tatę albo inną bliską osobę która może być w pobliżu. Możemy też po prostu głośno krzyczeć bez słów.

Osoba prowadząca: A teraz z waszą pomocą zobaczymy w jaki sposób możecie **alarmować i zwracać się o pomoc** w sytuacji zagrożenia. Zapraszam na środek cztery chętne osoby! (Czwórka dzieci siada przy osobie prowadzącej.)

Osoba prowadząca: Każda chętna osoba/para (w grupach, w których dzieci są mniej aktywne lub bardziej nieśmiałe pojedyncze osoby mogą zostać zastąpione parami) pokaże jak może **zaalarmować lub poprosić o pomoc** w sytuacjach o których za chwilę wam opowiem. Po każdej historyjce porozmawiamy o tym czy taki **alarm lub prośba o pomoc** będą skuteczne (w starszej grupie osoba prowadząca może wspomóc się metodą czerwonych/zielonych przedmiotów, które dzieci podnoszą na „tak” albo „nie”). Czy jesteście gotowi?

Ćwiczenie i rozmowa: ok. 5 minut.

Sytuacje:

1. Podczas zakupów w sklepie z mamą nieznajoma pani nagle bierze cię za rękę.
2. Podczas zabawy w piaskownicy starszy chłopiec zaczyna sypać ci piaskiem na głowę.
3. W sali zabaw nieznajoma dziewczynka ciągle cię popycha i nie pozwala zjechać ze zjeżdżalni.
4. Na placu zabaw, w trakcie zabawy w chowanego podchodzi do ciebie pan, którego nie znasz i mówi ci, że pokaże, gdzie schowały się dzieci. Musisz tylko z nim pójść.

Osoba prowadząca: Naprawdę świetnie znacie się na alarmowaniu i proszeniu o pomoc.

(Dla bloku podzielonego na 2 części.)

Osoba prowadząca: Teraz będziemy mieli przerwę w naszych zajęciach i niedługo wrócimy do porad naszego Azora. Poproszę tylko jeszcze żebyśmy powtórzyli zasady, o których zdążył opowiedzieć nam pies.

(Osoba prowadząca powtarza z dziećmi zasady: „G – gdy mówię „nie”, to znaczy „nie” i „A – alarmuj gdy potrzebujesz pomocy”.)

PRZERWA

Osoba prowadząca: Pamiętacie o naszych dwóch pierwszych zasadach? Zaczniemy od ich przypomnienia.

(Osoba prowadząca powtarza z dziećmi zasady: „G – gdy mówię „nie”, to znaczy „nie” i „A – alarmuj gdy potrzebujesz pomocy”.)

Osoba prowadząca: Czy jesteście ciekawi co jeszcze chce opowiedzieć nam nasz Azor?

(Osoba prowadząca puszcza fragment filmu, prezentujący zasadę „D – dobrze zrobisz, mówiąc o tym co cię niepokoi” - 2.21-3.10)

Osoba prowadząca: Czy możecie mi powiedzieć, co to znaczy „tajemnica”, „mieć swoją tajemnicę”? Czy dzieci mogą mieć swoje tajemnice?

(Można dać dzieciom podpowiedzi/wyjaśnienia: *Tajemnica jest wtedy, kiedy nie chcemy, aby ktoś o czymś wiedział.*)

Osoba prowadząca: Mamy dobre i złe tajemnice. Dobra tajemnica jest wtedy, kiedy schowamy narysowaną laurkę dla mamy na jej urodziny do szafki, tak żeby mama jej nie zauważyła. Wtedy damy laurkę mamie rano robiąc jej niespodziankę! Taka dobra tajemnica ma sprawić, że ktoś się ucieszy. Czy zdarzyło się wam mieć dobrą tajemnicę, taką, która miała sprawić komuś przyjemność?

(Odpowiedzi dzieci.)

Osoba prowadząca: Istnieją też złe tajemnice. A złe tajemnice wywołują w nas na przykład **niepokój**.

W filmie pojawiło się już słowo „niepokoić”. **Czy wiecie, co ono oznacza? Kiedy wy czuliście niepokój lub strach?**

(Odpowiedzi dzieci.)

Osoba prowadząca: A teraz zastanówmy się i wspólnie odpowiedzmy na pytania. Każda historyjka o której wam opowiem zawiera tajemnicę. Jaka to tajemnica – dobra czy zła? Czy czujecie radość, ekscytację? A może strach, niepokój lub smutek?

Na urodzinach kolegi starszy brat pokazał wam filmik, w którym były nieprzyjemne sceny. Powiedział, abyście nie mówili rodzicom. To dobra czy zła tajemnica?

Co wy byście zrobili, powiedzieli rodzicom czy nie?

Sąsiadka powiedziała, że możecie kiedyś przyjść do niej pokarmić rybki, ale nie możecie powiedzieć ani mamie, ani tacie. To dobra czy zła tajemnica?

Co możecie odpowiedzieć pani sąsiadce?

Tata powiedział, że kupił dla mamy ciasto czekoladowe i będzie schowane do rana w lodówce w pudełeczku, żeby nie zobaczyła i miała niespodzianka, więc nie możecie jej o tym powiedzieć.

To zła czy dobra tajemnica?

Osoba prowadząca: To teraz powtórzmy sobie to, jak rozpoznać, czy tajemnica jest dobra czy zła.

Zła tajemnica to taka, która wzbudza strach, złość lub smutek.

Zła tajemnica to taka, do której namawia nas ktoś, kogo nie znamy.

Zła tajemnica to taka, o której ktoś mówi, że nie można powiedzieć jej osobom dorosłym, np. rodzicom lub pani w przedszkolu. Ale czy powinniśmy to zrobić? (Odpowiedź dzieci – TAK)

Osoba prowadząca: Złych tajemnic nie można ukrywać. Pamiętajcie – dobrze zrobicie, jeśli o niej powiecie zaufanej osobie. Jeśli nie wiecie, czy jakaś tajemnica jest dobra czy zła – pytajcie o to zaufaną osobę.

Kim jest taka „zaufana osoba”? Czy wiecie co to zaufanie? Kiedy komuś ufamy, to wierzymy, że chce dla nas wszystkiego co najlepsze. Zaufaną osobą może być mama, tato, starsza siostra, babcia, ciocia albo pani w przedszkolu. Teraz zamknijcie oczy i pomyślcie o tej osobie. Kim jest? Czy powiecie mi kto to?

(Odpowiedzi dzieci.)

Osoba prowadząca: To wspaniale, że macie tyle zaufanych osób. Ja na przykład ufam naszemu psu Azorowi. Zanim posłuchamy co ma nam do powiedzenia powtórzmy sobie jeszcze zasadę, o której przed chwilą rozmawialiśmy.

(Prowadzący może użyć gestu, żeby podpowiedzieć dzieciom brzmienie zasady D – dobrze zrobisz, mówiąc o tym co cię niepokoi.)

Osoba prowadząca: Zostały nam jeszcze dwie zasady. Chcecie je poznać?

(Prowadzący puszcza fragment filmu „Gadki” prezentujący kolejną zasadę: „K – koniecznie pamiętaj, że twoje ciało należy tylko do ciebie”: 3.10–3.44.)

Osoba prowadząca: Teraz zadam wam kilka pytań.

(Odpowiedzi dzieci po każdym zadanyim pytaniu plus pytania pogłębiające: „Dlaczego”, „dlaczego tak myślisz?”)

1. Czy każdy może złapać was za rękę?
2. Czy zawsze możemy się przytulić do kolegi lub koleżanki z przedszkola?
3. A czy można się bić?
4. A czy możemy sobie przybijać „piątki”?
5. Czy lubicie, gdy ktoś was łaskocze?
6. Czy możemy odmówić, gdy ktoś chce nas dotknąć?
7. Co możemy zrobić, gdy ktoś chce nas przytulić, pogłaskać, połaskotać albo pocałować, a my nie mamy na to ochoty?

Osoba prowadząca: Widzę, że dobrze rozumiecie, że to tylko wy sami macie prawo decydować o tym, kto może dotykać waszego ciała. O tym właśnie mówi nam zasada: „Koniecznie pamiętaj, że twoje ciało należy tylko do ciebie”. Jeżeli ktoś – osoba dorosła albo inne dziecko – was dotyka, a wy tego nie chcecie, powiedzcie: „Nie zgadzam się”, „Nie rób tego”, „Nie chcę, żebyś to robił” albo „STOP”. W takiej sytuacji możecie też poprosić kogoś o pomoc, czyli zaalarmować. Można również odsunąć się od takiej osoby.

Osoba prowadząca: Nasz pies ma dla nas jeszcze jedną literkę. Zobaczmy co się pod nią kryje...

(Prowadzący puszcza fragment filmu Gadki z psem prezentujący ostatnią zasadę: „I – intymne części ciała są szczególnie chronione”: 3.44-4.22.)

Osoba prowadząca: Pies powiedział nam o tym, że każdy posiada **intymne części ciała**. **Intymne to znaczy, że są prywatne i zakryte**. Powiedzcie mi – czym je zakrywamy?

(Odpowiedzi dzieci.)

Te części ciała przez prawie cały czas zakryte są... majtkami, koszulką albo strojem kąpielowym. Bardzo małe dzieci mają zakryte swoje intymne części ciała pieluszką. Czy możemy dotykać lub oglądać intymne części ciała innych osób?

(Odpowiedzi dzieci.)

A czy inne osoby mogą nas dotykać lub oglądać nasze części intymne?

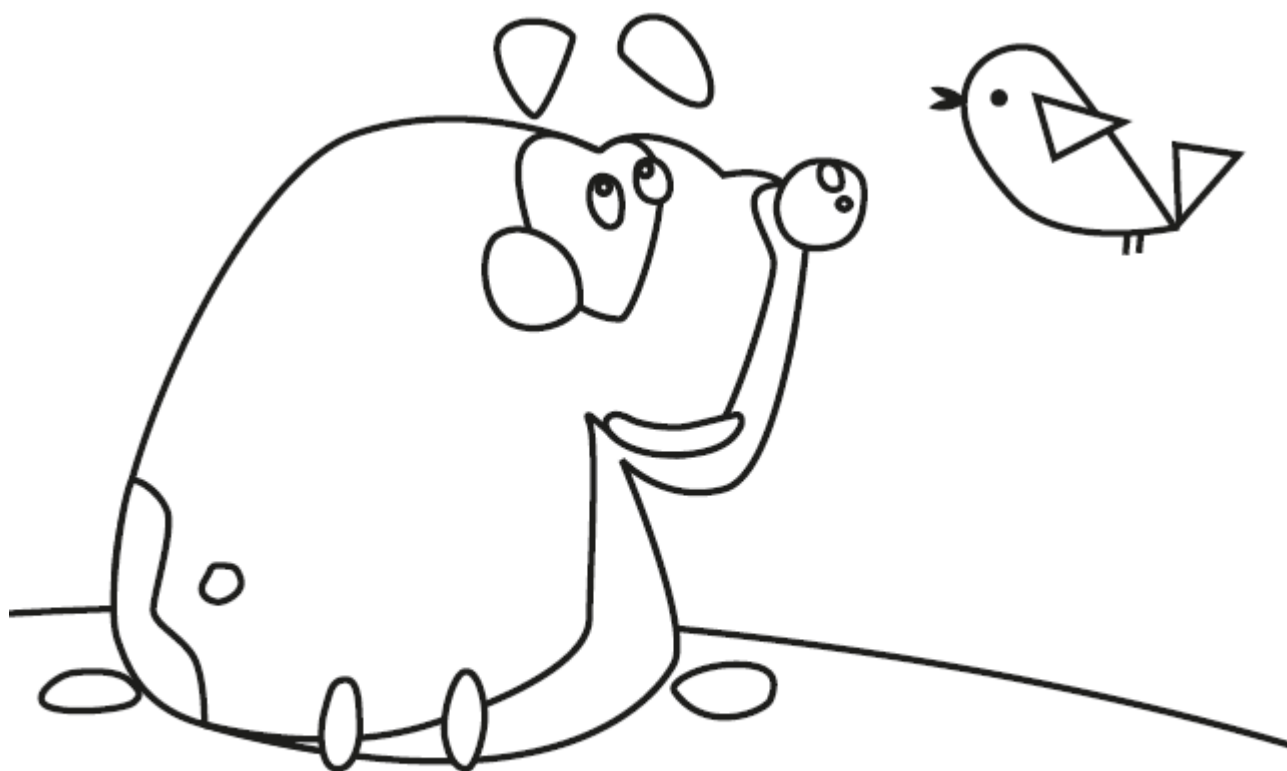
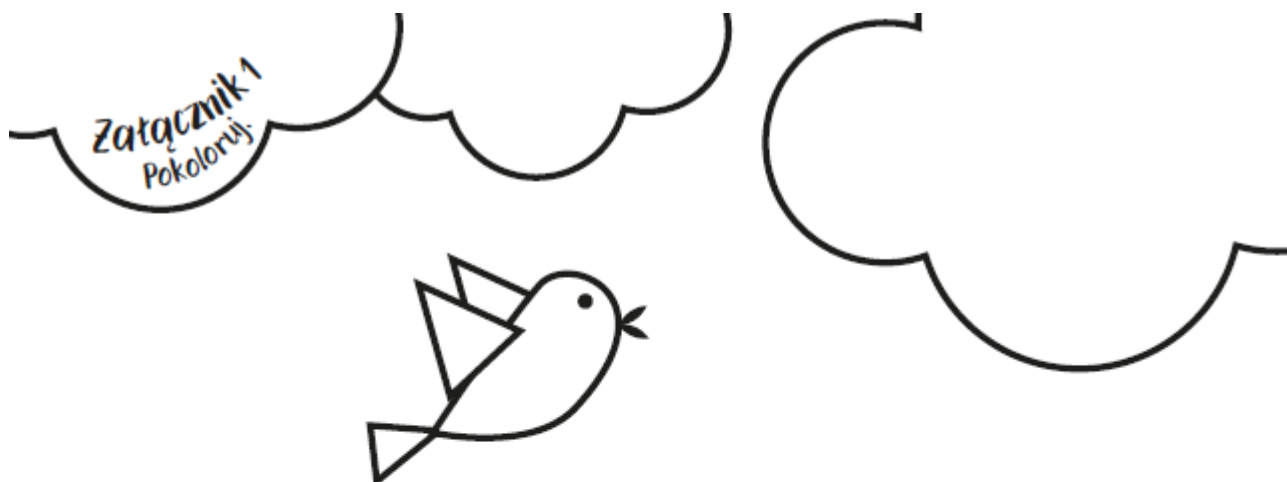
(Odpowiedzi dzieci.)

Może się zdarzyć, że intymne części ciała będzie chciał zobaczyć np. lekarz. Zawsze jednak powinien robić to w towarzystwie rodziców albo dorosłych, którzy z nami do lekarza przyszli. Kiedy będzie to robił powinien spytać nas o zgodę i powiedzieć, dlaczego i co robi. W innych sytuacjach części intymne waszego ciała są zakryte – czyli niedostępne dla innych osób. Nikt nie ma prawa was tam dotykać ani oglądać. Jeżeli natomiast tak się stanie – należy koniecznie powiedzieć o tym osobie, której ufacie, np. rodzicom, babci albo pani w przedszkolu (mnie).

Uwaga: Należy pamiętać, że celem powyższej części zajęć jest przekazanie dzieciom ważnej zasady dotyczącej ochrony przed krzywdzeniem. Może się zdarzyć, że dzieci zaczną wymieniać konkretne nazwy miejsc intymnych, również te uznawane za wulgarne. Wówczas warto wygasic podawanie przykładów nazw i podsumować, że wszystkie wymienione przez dzieci nazwy dotyczą miejsc intymnych, które powinny być szczególnie chronione – bez względu na to, jak są nazywane.

(Osoba prowadząca puszcza dzieciom końcówkę filmu z podsumowaniem.)

Osoba prowadząca: Chcę, żebyście dobrze zapamiętali te zasady – są bardzo ważne. W przedszkolu będziemy jeszcze do nich wracać i sobie o nich przypominać w różnych sytuacjach. Teraz rozdaję wam kolorowankę – przedstawia ona napis „GADKI”. Możecie pokolorować litery tworzące napis. Po przyjeździe do domu zapytajcie rodziców, czy znają GADKI i zasady, o których dzisiaj rozmawialiśmy. Pokażcie im też wasze kolorowanki.

Dowiedz się więcej. Wejdź na gadki.fdds.pl